

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-2

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

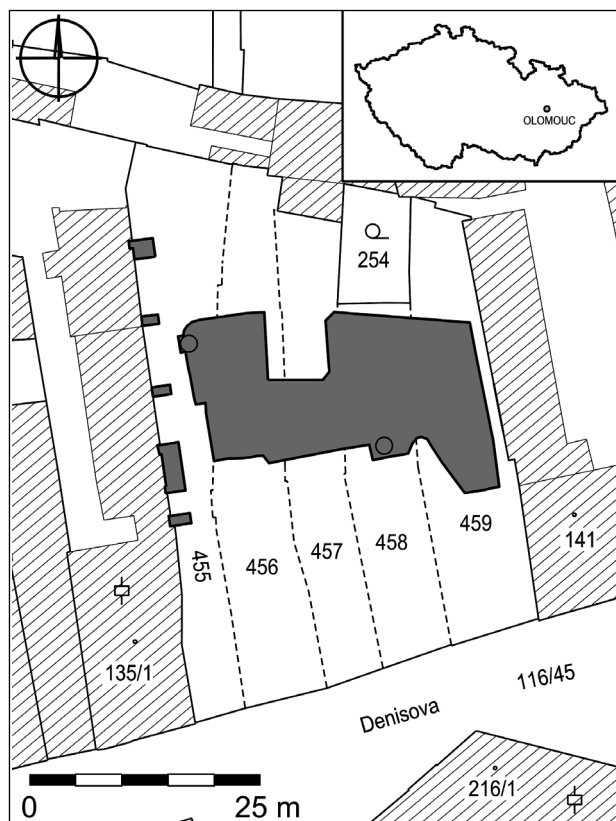
Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Stříbrný prsten s kuželovitým butonem zdobený granulací, 9. století. Mikulčice, 3. kostel, hrob 454 (obr. 12, str. 41).
Cover Photography	The silver ring with conical button decorated with granulation, 9 th century. Mikulčice, 3 rd church, grave no. 454 (fig. 12, pg. no. 41).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

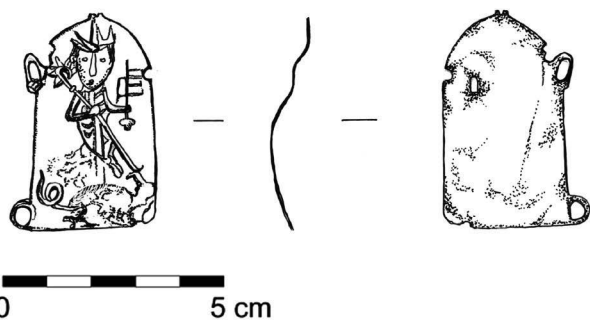
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr 36. Výřez DKM Olomouce s vyobrazením výzkumu v Denisově ulice č. 37, 39, 41, 43, 45.

Abb. 36. Der Schnitt DKM Karte von Olmütz mit einem Bild von der Denisova Straße Nr. 37, 39, 41, 43, 45.

Obr 37. Poutnický odznak z Maastrichtu se sv. Servácem
Abb 37. Der Pilgerzeichen aus Maastricht mit der hl. Servatius

OLMOUC (K. Ú. OLMOUC-MĚSTO, OKR. OLMOUC)

Křížkovského 10, č. p. 512, parc. č. st. 208. Středověk až novověk. Hradiště, město. Záchraný výzkum.

V roce 2016 pokračoval záchraný archeologický výzkum v prostoru děkanátu Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci na Křížkovského č. o. 10 (o lokalitě a sezóně 2015 blíže viz Dehnerová, Šlézar 2016). Jeho druhá etapa proběhla v dubnu až červenci v jihovýchodní části nádvoří, kde se až do r. 1875 nacházela budova kláštera s kostelem sv. Jakuba. Klášter byl založen na počátku 13. století pro augustiniánky kanovnice, které zde sídlily do r. 1523, od 60. let 16. století patřil minoritům. Kostel sv. Jakuba je v pramenech zmiňován od r. 1272 (Jakubec 2005). Výzkum, který probíhal již v souběhu se stavbou, prováděl Národní památkový ústav, ú. o. p. v Olomouci opět ve spolupráci s katedrou historie Univerzity Palackého v Olomouci, se společností Archaia Olomouc a Archeologickým centrem Olomouc.

Podobně, jako severní část nádvoří zkoumaná v r. 2015, byla plocha výzkumu 2. etapy značně porušena staršími výkopy pro inženýrské sítě a úpravami terénu (např. školní tenisové kurty z roku 1901), část zděných konstrukcí byla také obnažena zjišťovacími sondami PhDr. Květy Reichertové v letech 1948–1949 (Reichertová, b. r.).

Úroveň skalního podloží, tvořeného více či méně navětralou kulmskou drobou, se pohybovala kolem 0,4 m pod povrchem terénu. Přibližně v linii V-Z, ve vzdálenosti cca 9 m od jižního schodišřového rizalitu, byl zjištěn poměrně prudký zlom skály, která byla v těchto místech „ohlazená“ erozí a klesala pod úroveň 2 m. V severním rohu nádvoří, severně od presbytáře kostela sv. Petra, již nebyla zachycena kompaktní skála, ale silně navětralá rozpadlá droba a písek, mírně klesající k severu.

Ani v druhé etapě nebyly ve zkoumané ploše zachyceny doklady souvislého raně středověho osídlení či pohřbívání. Doložena byla přítomnost několika pravěkých sídlišřných objektů a torza zkulturněného půdního typu.

Dokumentovány byly relikty deseti kamenných zdí, avšak značně porušených recentními výkopy, bez možnosti ověření vzájemných vazeb, z tohoto důvodu je i problematické jejich datování. Obecně lze konstatovat, že se jednalo o základová zřiva z různých fází přestaveb kláštera a nemocnice. Nepodařilo se upřesnit nejstarší podobu kláštera, nebyly zjištěny ani žádné doklady např. dřevěných konstrukcí. Podle srovnání s dochovanými půdorysy a fotografiemi staveb, demolaných v r. 1900, by se snad dalo zřivožnit zřivo k. 2908 (sřila 1 m, dochovaná řelka 7,5 m, orientace S-J) se západním průřelím kostela sv. Jakuba (obr. 38).

Na zkoumané ploše bylo zachyceno ve řtyřech řadách 39 kostrových orientovaných hrobů. Hroby byly bez vřbavy ři nálezů souřastí oděvů. Datování je obtížné, podle ředběžného vyřhodnocení spadají

do vrcholného středověku a pravděpodobně náležely ke klášteru u sv. Jakuba.

Ačkoliv výzkum ještě není celkově zcela zpracován, považujeme za přínosné zmínit objev objektu k. 2527. Nacházel se přibližně ve středu zkoumané plochy, v superpozici se dvěma hroby, které byly zahloubeny do jeho výplně. Jednalo se o jámu, vysekanou ve skalním podloží, a to do hloubky 1,2 m. Při horním okraji v podloží měla přibližně kruhový půdorys a průměr 1,05 m, dno mělo v závislosti na tvrdosti horniny nepravidelný půdorys o rozměrech 0,50 × 0,60 m (obr. 39). Charakter výplně svědčí o jednorázovém zásypu, kromě hlinitých uloženin obsahoval „hroudy“ žlutého jílu a velké kameny, mezi hrubými komponenty bylo relativně velké množství rybích kůstek, nahodile malé úlomky malty. Mezi nálezy vyniká železná sekerovitá hřivna o délce 0,47 m, další velmi silně zkorodovaný a blíže neidentifikovatelný předmět ležel na dně jámy. Kromě nahodilých zlomků pravěké keramiky zásyp obsahoval zlomky nádob, později slepených, datovaných do povelkomoravského období, přibližně do poloviny 10. století (obr. 40). V okolí nebyly doloženy jiné stejně datované objekty nebo keramika např. ve skalních puklinách. Zcela unikátní je nález břidlicové destičky (117 × 107 × 10 mm) s rytinou mužské postavy nesoucí v levé ruce kříž (obr. 41). Traseologický posudek, provedený doc. Miroslavem Králíkem z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity zjistil řadu detailů, které se týkají způsobu rytí, a zejména potvrdil, že rýhy jsou pokryty sinterem. Zajímavá je i poloha objektu 2527 – nacházel se na nejvyšším místě tzv. Petrského návrší, na kterém se nacházel nejpozději od roku 1063 biskupský kostel sv. Petra. Širší souvislosti nálezu jsou předmětem našeho dalšího výzkumu.

Hana Dehnerová, Pavel Šlězár

Literatura a prameny

Dehnerová, H., Šlězár, P. 2016: Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 57(2), 294–300.

Jakubec, O. 2005: Olomouc (Olomouc). Zaniklý konvent augustiniánek kanovnic u sv. Petra, později s kostelem sv. Jakuba, následně konvent minoritů (Křížkovského ulice). In: D. Foltýn a kolektiv: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri, 463–468.

Reichertová, K. b.r.: *Plošný archeologický výzkum v severní polovině nádvoří v Komeniu (dnešní Filosofická fakulta PU), provedený v roce 1948–1949*. Rkp. nálezové zprávy č. j. 5740/48. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav AV ČR Praha.

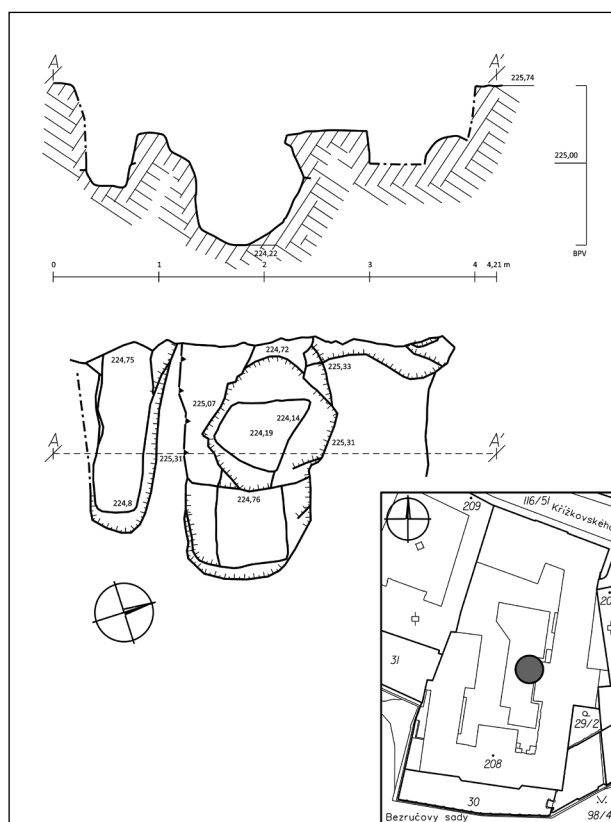
Resumé

Olomouc (Katastralggebiet Olomouc-město, Bez. Olomouc), Křížkovského 512/10, Parzelle Nr. st. 208. Mittelalter – Neuzeit. Burgwall, Stadt. Rettungsgrabung.

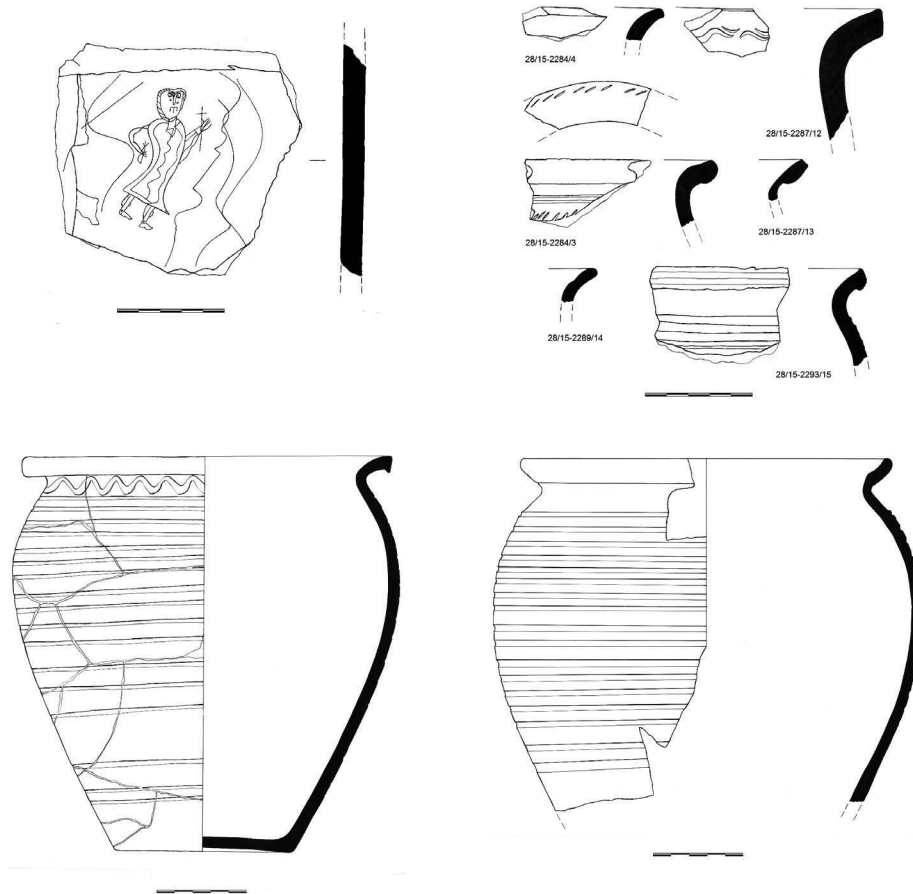
Obr. 38. Olomouc, Křížkovského 10, zdiva odkrytá na nádvoří, přibližně uprostřed zeď 2908 (Foto H. Dehnerová).

Abb. 38. Olomouc, Křížkovského-Gasse Nr. 10, Blick auf der Mauer Nr. 2908 – in der Mitte (Foto H. Dehnerová).

Obr. 39. Olomouc, Křížkovského 10, půdorys a řez objektem k. 2527.

Abb. 39. Olomouc, Křížkovského-Gasse Nr. 10, der Grube Nr. 2527 – der Grundriss und der Schnitt.

Obr. 40. Olomouc, Křížkovského 10, nálezy z objektu 2527 (Kresba M. Sklenovská).

Abb. 40. Olomouc, Křížkovského-Gasse Nr. 10, Keramik und die Schieferplatte mit Gravierung aus der Grube 2527 (Zeichnung von M. Sklenovská).

Obr. 41. Olomouc, Křížkovského 10, břidlicová destička s rytinou z objektu 2527 (Foto M. Králík).

Abb. 41. Olomouc, Křížkovského-Gasse Nr. 10, die Schieferplatte mit Gravierung aus der Grube 2527 (Foto M. Králík).

OLOMOUČ (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUČ)

Arbesova ulice. Novověk. Cesta. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1123641.71 : 548417.99; 1123658.99 : 548375.35; 1123739.43 : 548411.43; 1123734.07 : 548419.77; 1123709.04 : 548440.63; 1123763.27 : 548406.07; 1123891.39 : 548443.01; 1123917.61 : 548381.04; 1123778.76 : 548323.83; 1123743.6 : 548403.68.

V srpnu až září 2016 provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc a studenti Univerzity Palackého v Olomouci záchraný archeologický výzkum polykulturního sídliště při stavbě budoucí komunikace k rodinným domkům a na stavbách čtyř nových rodinných domků okolo této komunikace (RD Čapek, RD Pisca, RD Zbořil, RD Bajer). Lokalita leží na mírném svahu obráceném k východu s nadmořskou výškou 213–215 m. Výzkumy navázaly na předchozí aktivity v letech 2004, 2008 a 2013 (Kalábek 2004;